

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ HUYỀN

GIÁO DỤC GIÁ TRỊ DI SẢN TỈNH THÁI NGUYÊN
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÝ 12

Chuyên ngành: Lý luận và phương pháp dạy học bộ môn Địa lý

Mã số: 60 14 01 11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Phương Liên

Thái Nguyên, năm 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2015

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Huyền

LỜI CẢM ƠN

Trên thực tế không có sự thành công nào mà không gắn liền với sự hỗ trợ, giúp đỡ ít hay nhiều, dù trực tiếp hay gián tiếp của người khác. Trong suốt thời gian từ khi bắt đầu học lớp cao học cho đến nay, em đã nhận được rất nhiều sự quan tâm từ quý thầy cô, gia đình và bạn bè.

Sau thời gian nghiên cứu, học tập tại khoa Địa lí trường Đại học Sư phạm - ĐHTN, em xin gửi lời cảm ơn chân thành tới các thầy giáo, cô giáo và bạn bè đồng nghiệp em đã giúp em hoàn thành luận văn thạc sĩ.

Em xin gửi lời cảm ơn đặc biệt về sự hướng dẫn của Cô giáo, TS. Nguyễn Phương Liên đã tận tình hướng dẫn giúp đỡ em trong suốt quá trình hoàn thành luận văn này.

Cùng sự giúp đỡ nhiệt tình, tạo điều kiện của các cán bộ, giáo viên và học sinh trường THPT Bình Yên, trường THPT Khánh Hòa. Đã tạo điều kiện thuận lợi nhất trong suốt thời gian thực nghiệm sư phạm. Tuy vậy, do thời gian có hạn, cũng như kinh nghiệm còn hạn chế nên trong luận văn tốt nghiệp thạc sĩ này sẽ không tránh khỏi những thiếu sót, hạn chế nhất định. Vì vậy, em rất mong nhận được sự chỉ bảo, đóng góp ý kiến của các thầy cô cùng toàn thể các bạn để em có điều kiện bổ sung, nâng cao kiến thức của mình, phục vụ tốt hơn công tác chuyên môn sau này.

Em xin chân thành cảm ơn.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2015

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Huyền

MỤC LỤC

	Trang
Trang phụ bìa	
Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các từ viết tắt.....	iv
Danh mục các bảng	v
Danh mục các hình.....	vi
MỞ ĐẦU	1
NỘI DUNG	10
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ CƠ SỞ THỰC TIỄN CỦA VIỆC GIÁO DỤC GIÁ TRỊ DI SẢN TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ	10
1.1. Cơ sở lý luận.....	10
1.1.1. Khái niệm về di sản	10
1.1.2. Khái niệm giáo dục di sản.....	12
1.1.3. Phương pháp dạy học.....	12
1.2. Cơ sở thực tiễn	14
1.2.1. Đặc điểm chương trình sách giáo khoa Địa lí 12	14
1.2.2. Đặc điểm tâm lí học sinh THPT	16
1.2.3. Thực trạng về giảng dạy giáo dục giá trị di sản trong dạy học Địa lí ở trường THPT hiện nay	18
1.2.4. Thực trạng việc bảo tồn và phát huy các giá trị của di sản tỉnh Thái Nguyên...20	
TIỂU KẾT CHƯƠNG 1	22
Chương 2. GIÁO DỤC GIÁ TRỊ DI SẢN TỈNH THÁI NGUYÊN TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ 12	23
2.1. Một số di sản tiêu biểu của tỉnh Thái Nguyên	23
2.1.1. Di sản văn hóa.....	23
2.1.2. Di sản văn hóa phi vật thể.....	25
2.1.3. Di sản thiên nhiên	31
2.2. Khả năng lồng ghép giá trị di sản vào dạy học Địa lí lớp 12	32
2.2.1. Các kiến thức về giá trị di sản trong chương trình Địa lí 12 THPT	32

2.2.2. Mục đích và nhiệm vụ của giáo dục giá trị di sản lớp 12 ở trường phổ thông..	36
2.2.3. Phương pháp xác định các kiến thức giáo dục giá trị di sản tích hợp vào nội dung bài học Địa lí 12 trên lớp	37
2.3. Các hình thức tổ chức dạy học giáo dục giá trị di sản qua môn Địa lí 12 ở trường THPT.....	41
2.3.1. Hình thức tổ chức dạy học nội khoá	41
2.3.2. Hình thức tổ chức dạy học ngoại khoá	43
2.4. Khai thác, sử dụng tài liệu về di sản để tiến hành bài học ở trường phổ thông	45
2.5. Các phương pháp dạy học giáo dục giá trị di sản qua môn Địa lí 12 ở trường THPT ...	48
2.5.1. Một số phương pháp dạy học tích cực	48
2.5.2. Một số phương pháp dạy học nhằm phát triển tư duy sáng tạo cho người học .	62
2.6. Một số giáo án minh họa.....	67
2.6.1. Giáo án số 1	67
2.6.2. Giáo án số 2	73
2.6.3. Giáo án số 3	80
TIÊU KẾT CHƯƠNG 2.....	87
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	89
3.1. Mục đích, nhiệm vụ và nguyên tắc thực nghiệm sư phạm	89
3.1.1. Mục đích	89
3.1.2. Nhiệm vụ.....	89
3.1.3. Nguyên tắc thực nghiệm	90
3.2. Phương pháp thực nghiệm	90
3.3. Tổ chức thực nghiệm	90
3.3.1. Những công việc trước khi thực nghiệm	90
3.3.2. Thời gian thực nghiệm.....	93
3.3.3. Kết quả thực nghiệm.....	93
3.4. Đánh giá kết quả thực nghiệm	97
TIÊU KẾT CHƯƠNG 3.....	98
KẾT LUẬN	99
TÀI LIỆU THAM KHẢO	101
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
UNECO	Liên Hợp Quốc
THPT	Trung học phổ thông
GDTX	Giáo dục thường xuyên
PPDH	Phương pháp dạy học
THCS	Trung học cơ sở
KT – XH	Kinh tế - Xã hội
CLB	Câu lạc bộ
KHGD	Khoa học giáo dục
CNTT	Công nghệ thông tin
CNH – HĐH	Công nghiệp hóa – Hiện đại hóa
SGK	Sách giáo khoa
TBD	Thái Bình Dương
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
VD	Ví dụ

DANH MỤC CÁC BẢNG

Trang

Bảng 2.1. Nội dung lồng ghép giáo dục giá trị di sản trong dạy học Địa lí lớp 12	33
Bảng 3.1. Tổng hợp điểm kiểm tra của học sinh các lớp thực nghiệm.....	93
Bảng 3.2. Tổng hợp điểm kiểm tra của học sinh các lớp đối chứng.....	94
Bảng 3.3. Đánh giá xếp loại học lực của các lớp thực nghiệm theo từng trường	94
Bảng 3.4. Đánh giá xếp loại học lực của các lớp đối chứng theo từng trường	94
Bảng 3.5. Đánh giá xếp loại học lực của HS cả 2 trường	96

DANH MỤC CÁC HÌNH

	Trang
Hình 3.1. Biểu đồ xếp loại của các lớp thực nghiệm theo từng trường	95
Hình 3.2. Biểu đồ xếp loại của các lớp đối chứng theo từng trường	95
Hình 3.3. Biểu đồ xếp loại học lực của học sinh ở cả 2 trường theo lớp thực nghiệm và lớp đối chứng	96

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Việt Nam là đất nước có nhiều di sản được vinh danh ở tầm quốc tế. Thời gian qua, để hội nhập và phát huy giá trị di sản văn hóa và thiên nhiên của đất nước ngang tầm quốc tế, nước ta đã có nhiều hoạt động tích cực. Bên cạnh việc phê chuẩn các Công ước quốc tế là việc tham gia vào các tổ chức, diễn đàn quốc tế về bảo vệ di sản văn hóa và thiên nhiên. Nhiều di sản văn hóa và thiên nhiên đã được UNESCO công nhận. Hiện nay nước ta có 7 di sản thiên nhiên thế giới, 3 kiệt tác di sản truyền khẩu và phi vật thể của nhân loại, 4 di sản văn hóa phi vật thể, 2 di sản tự liệu thế giới.

Các di sản ở Việt Nam hội tụ đầy đủ các yếu tố hiện đại và truyền thống. Nét hiện đại và truyền thống được thể hiện tổng hòa qua các đền đài, miếu mạo, các di tích lịch sử - văn hóa... hay nói một cách tổng thể hơn là các di sản.

Tại Hà Nội, ngày 16/01/2013 Bộ Giáo dục và đào tạo cùng với Bộ Văn hóa, thể thao và du lịch đã kí và ban hành hướng dẫn số 73 về “sử dụng di sản văn hóa trong dạy học ở trường phổ thông, trung tâm GDTX”. Hướng dẫn được ban hành nhằm góp phần giáo dục toàn diện học sinh, sử dụng di sản văn hóa trong dạy học ở trường phổ thông, trung tâm GDTX để hình thành và nâng cao ý thức tôn trọng, giữ gìn, phát huy những giá trị của di sản văn hóa; rèn luyện tính chủ động, tích cực, sáng tạo trong đổi mới phương pháp học tập và rèn luyện; góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục, phát hiện, bồi dưỡng năng khiếu, tài năng của học sinh. Gìn giữ và phát huy giá trị của di sản văn hoá vì lợi ích của toàn xã hội và truyền thống tốt đẹp của cộng đồng các dân tộc Việt Nam.

Hưởng ứng các chương trình về bảo vệ di sản, các trường học đã có nhiều hoạt động thiết thực nhằm nâng cao hiểu biết cho học sinh về giá trị, bảo tồn và phát huy giá trị của các di sản. Đặc biệt là thông qua các bộ môn học, nhà trường và giáo viên đã đưa giá trị di sản của địa phương, đất nước và trên thế giới vào trong bài học. Đối với môn Địa lí việc giáo dục giá trị di sản là hết sức cần thiết, trong chương trình địa lí 12 là hệ thống các kiến thức về Địa lí tổ quốc được thể

hiện một cách toàn diện nhất trong chương trình phổ thông. Thông qua chương trình địa lí lớp 12, học sinh có cái nhìn toàn diện, tổng quát nhất về đặc điểm tự nhiên, dân cư – kinh tế - xã hội của nước ta. Đồng thời ở lớp học này học sinh đã có tư duy trực quan, tổng quát một cách sâu sắc và thể hiện rõ thái độ đối với môi trường xung quanh.

Là địa bàn có nhiều di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh, lễ hội... Thái Nguyên đã và đang tiến hành các hoạt động bảo vệ, giữ gìn và phát huy các di sản này như các lễ hội: lễ hội Đền Đuổm, lễ hội Lòng Tòng, lễ hội Đền Xương Rồng..., các di tích lịch sử như Nhà tù Chợ Chu, di tích lịch sử và nghệ thuật Đền Giá... Nhằm phát huy được hết các giá trị di sản của địa phương, thông qua dạy học môn Địa lí lớp 12, tác giả đã lựa chọn đề tài **“Giáo dục giá trị di sản tỉnh Thái Nguyên trong dạy học Địa lí lớp 12”** làm khóa luận tốt nghiệp.

2. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu

- Mục tiêu: trên cơ sở nghiên cứu tổng quan lí luận và thực tiễn về giáo dục giá trị di sản, đề tài đề xuất những phương pháp giáo dục phù hợp với việc giáo dục giá trị di sản trong dạy học Địa lí 12.

- Nhiệm vụ nghiên cứu:

+ Nghiên cứu tổng quan cơ sở lý luận về di sản, giáo dục giá trị di sản thông qua hoạt động dạy học địa lí.

+ Khảo sát thực tế và Thu thập và xử lí tài liệu về di sản ở tỉnh Thái Nguyên.

+ Thiết kế, xây dựng một số bài học trong chương trình Địa lí lớp 12 THPT để thực nghiệm các phương pháp giáo dục giá trị di sản tỉnh Thái Nguyên đã đề ra.

+ Tiến hành thực nghiệm sư phạm và đánh giá kết quả thực nghiệm

+ Kiến nghị và đề xuất giáo dục giá trị di sản ở tỉnh Thái Nguyên trong dạy học địa lí 12.

3. Lịch sử nghiên cứu

3.1. Trên thế giới

Trên thế giới, việc bảo tồn, làm giàu và phát huy các giá trị, các di sản văn hóa trước đây là công việc của nội bộ mỗi quốc gia, nhưng từ những năm 60 của thế